

Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Woerden : 24 maart 2026
onze ref. : E26b12/HG-is
doorkiesnr. : 0348 48 43 53
e-mail : is@vemw.nl

onderwerp : Zienswijze VEMW op Internetconsultatie Wijziging subsidieregeling DUMAVA

Geachte,

Middels een publicatie op internetconsultatie.nl d.d. 27 februari 2026, getiteld 'Wijziging subsidieregeling DUMAVA' stelt het Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening belanghebbenden in de gelegenheid te reageren op het door het Ministerie opgestelde document: 'Concept wijzigingsregeling DUMAVA tranche 5'. Van de geboden gelegenheid tot het indienen van een schriftelijke zienswijze, maakt VEMW als belangenbehartiger van zakelijke energie- en watergebruikers - waaronder ook zorginstellingen- graag gebruik.

De verduurzaming van de zorgsector is cruciaal voor het behalen van de klimaatdoelen, waaronder een reductie van 55% CO₂-emissies in 2030. De zorgsector is momenteel verantwoordelijk voor ongeveer 7% van de totale Nederlandse uitstoot. Tegelijkertijd staat de sector voor grote investeringsopgaven op het gebied van zorgcapaciteit en verduurzaming, binnen een context van zeer beperkte financiële marges, waardoor de extra kosten van verduurzaming al op korte termijn een negatieve impact kunnen hebben op investeringen in de zorg.

Het tijdig verduurzamen van zorgvastgoed is niet alleen van belang voor het behalen van klimaatdoelen, maar ook voor het beheersbaar houden van toekomstige energiekosten¹. Europese regelgeving gericht op emissiereductie in de gebouwde omgeving, het EU emissiehandelssysteem II (ETS 2) dat naar verwachting in 2028 wordt ingevoerd, zal de kosten van fossiele energie verhogen. Zonder tijdige verduurzaming zullen deze kosten uiteindelijk doorwerken in de kosten van zorgverlening. Een toegesneden en goed toegankelijke subsidieregeling voor de verduurzaming van zorgvastgoed is daarom van groot belang.

¹ Zo'n 15 jaar geleden bedroegen de energiekosten 2% van de totale kosten van een zorgstelling. Inmiddels is dat opgelopen tot zo'n 5%.

Hét kenniscentrum en dé belangenbehartiger voor zakelijke energie- en watergebruikers

Een effectieve regeling zoals DUMAVA is daarmee van cruciaal belang. In dat kader maakt VEMW graag gebruik van deze Internetconsultatie om input te leveren op de voorgestelde wijzigingen in de DUMAVA-regeling. In het bijzonder wil VEMW aandacht vragen voor de volgende punten:

- Meer flexibiliteit in de toepassing van Europese staatssteunvrijstellingen
- Het verlengen van de uitvoeringstermijn voor verduurzamingsprojecten

Meer flexibiliteit in de toepassing van staatssteunregels

De huidige interpretatie van de staatssteunregels door de ministeries van VRO en VWS, en de wijze waarop deze worden toegepast binnen de DUMAVA-regeling, beperken in de praktijk het gebruik van de subsidie door ziekenhuizen. Dit komt doordat ziekenhuizen worden beschouwd als bovenlokale ondernemingen, waardoor de DUMAVA-subsidie als staatssteun wordt aangemerkt.

Om in aanmerking te komen voor de subsidie moeten ziekenhuizen daarom voldoen aan de voorwaarden van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV) of aan de de-minimisregels. De AGVV vereist dat projecten leiden tot een verbetering van de energieprestatie van minimaal 10% bij losse maatregelen en 20% bij integrale maatregelen. De de-minimisregel houdt in dat zorginstellingen over een periode van drie jaar maximaal €300.000 aan subsidie mogen ontvangen. Gezien de omvang en kosten van verduurzamingsmaatregelen in ziekenhuizen zijn dit soort bedragen en percentages in de praktijk volstrekt ontoereikend in relatie tot de energie- en klimaatdoelen.

De toepassing van staatssteunregels belemmert de aanvraag van de subsidie². Het behalen van de vereiste verbeteringspercentages in energieprestatie is namelijk vaak moeilijk realiseerbaar. Ziekenhuizen bestaan uit meerdere gebouwdelen met verschillende functies en uiteenlopende mogelijkheden om de energieprestatie te verbeteren.

In het huidige consultatievoorstel wordt voorgesteld om het mogelijk te maken dat ziekenhuizen meer dan twee aanvragen voor losse maatregelen kunnen indienen. VEMW beschouwt dit als een stap in de goede richting. Het is echter niet duidelijk of deze maatregel voldoet aan de energieprestatievereisten binnen de AGVV. In veel gevallen kan alleen aan deze vereisten worden voldaan wanneer verduurzamingsprojecten per gebouwdeel worden beoordeeld. VEMW verzoekt daarom om in toekomstige rondes van de DUMAVA-regeling expliciet de mogelijkheid te bieden om aanvragen per gebouwdeel te doen. Dit sluit beter aan bij de fysieke en functionele structuur van ziekenhuiscomplexen en vergroot de praktische toepasbaarheid van de regeling.

Verlenging uitvoeringstermijn

Daarnaast is meer flexibiliteit gewenst in de uitvoeringstermijn van de subsidie, die momenteel twee jaar bedraagt voor losse maatregelen en drie jaar voor integrale maatregelen, met de mogelijkheid van één jaar uitstel. Verduurzamingsprojecten in ziekenhuizen kennen vaak lange voorbereidingstijden. Hierbij moet onder meer rekening worden gehouden met aanbestedingsprocedures conform Europese regelgeving, de beschikbaarheid van

² Sectorale routekaart verduurzaming en CO₂ emissiereductie zorgvastgoed CURE. Expertise centrum verduurzaming zorg, 2025.

Hét kenniscentrum en dé belangenbehartiger voor zakelijke energie- en watergebruikers

elektriciteitsaansluitingen, de capaciteit van het elektriciteitsnet, en de combinatie van een ingrijpende en complexe verbouwing terwijl de zorgtaken doorgaan (fasering, logistiek en planning; veiligheid; overlast, klantbeleving en communicatie, stikstofuitstoot). VEMW pleit daarom voor meer flexibiliteit in de uitvoeringstermijn, waarbij rekening wordt gehouden met de behaalde resultaten, de complexiteit van de projecten en de randvoorwaarden voor uitvoering.

Het is positief dat in het huidige voorstel rekening wordt gehouden met de beschikbaarheid en planning van elektriciteitsaansluitingen bij het toekennen van subsidie. VEMW stelt voor om deze benadering ook toe te passen op reeds toegekende subsidies uit eerdere rondes.

Een weerbare zorgsector

Uit de evaluatie van de DUMAVA-regeling door CE Delft blijkt dat het percentage zorginstellingen dat subsidie aanvraagt sterk is gedaald: van ongeveer 45% in 2022 naar circa 15% in 2025. Deze daling lijkt samen te hangen met de beperkte toepasbaarheid van de regeling voor zorginstellingen. Immers, de sectoropdracht om aan de klimaatdoelen bij te dragen moet nog grotendeels gerealiseerd worden.

Het uitblijven van een goed werkende subsidieregeling kan ertoe leiden dat verduurzamingsinvesteringen (CAPEX met kapitaalslasten/jaar) worden uitgesteld. Dit vergroot het risico dat zorginstellingen in de toekomst worden geconfronteerd met hogere energiekosten (OPEX vanuit – fossiele- energie) en aanvullende investeringsdruk door nieuwe klimaatregelgeving (CAPEX en OPEX m.b.t. gestegen materiaal- en arbeidskosten). Juist daarom is het van belang om tijdig een effectieve en toegankelijke subsidieregeling voor de verduurzaming van zorgvastgoed te realiseren.

VEMW ziet de DUMAVA subsidie als een belangrijk instrument voor de verduurzaming van ziekenhuizen. Om ziekenhuizen effectief te ondersteunen, is het echter noodzakelijk dat de regeling meer flexibiliteit en ruimte³ biedt in de toepassing van staatssteunregels en beter aansluit bij de praktijk van complexe zorggebouwen.

Hoogachtend,

w.g.

Hans Grünfeld
Algemeen Directeur

³ Het gaat hier om financiële ruimte en ruimte m.b.t. tot de invulling en realisatie van energieprestatievereisten.
Hét kenniscentrum en dé belangenbehartiger voor zakelijke energie- en watergebruikers